

Gürcistan'da Eğitim Sistemi ve Coğrafya Öğretimi

Elnur VEISALOV (*)

Serhat ZAMAN (**)

Öz : Bu çalışmada, Türkiye'nin komşularından biri olan Gürcistan'ın eğitim sistemi ve coğrafya öğretimi tanıtılmıştır. Araştırmada özellikle, Gürcistan'da eğitimin genel yapısı, okullar, öğretmenler, öğrenciler ve eğitimdeki yenilikler veya reformlar gibi önemli hususlarla ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılarak doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışma evrenini Gürcistan eğitim sistemi ve Gürcistan'da uygulanmakta olan coğrafya öğretim programı oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Eğitim sistemi, Coğrafya öğretimi, Gürcistan

Georgian Education System and Geography Education

Abstract: In this study, education system and geography education of Georgia which is one of the least problematic neighbours of Turkey will be analysed and introduced. In the study, there is information especially about important aspects such as the structure of education in Georgia, schools, teachers, students and innovations or reforms in education.

In the study document analysis was done by using qualitative research pattern. The study groups are composed of Georgia education system and geography education program which are examined in Georgia.

Keywords: Education, Education system, Geography Teaching, Georgia

Makale Geliş Tarihi: 08.05.2016

Makale Kabul Tarihi: 02.06.2016

*) Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Coğrafya Eğitimi Doktora Programı
(e posta: elnur_veisalov@mail.ru)

***) Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi, OSAE Anabilim Dalı, Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı
(e posta: serhatz@atauni.edu.tr)

I. Giriş

Coğrafya bir ders olarak dünyanın neredeyse bütün ülkelerinde okutulmaktadır. Bu ülkelerde coğrafya dersinin içeriği, kapsamı ve haftalık ders saatinde farklılıklar olduğu gibi benzerlikler de bulunur. Belirli yaşlara ulaşmış bireylere okul adı verilen yerlerde farklı disiplinlerin eğitimi verilir. Coğrafya da bu disiplinlerden birisi olup bu bilimin bir ders olarak okullarda verilmesinin bazı hedefleri vardır. Coğrafya temel bir ders olup, bazı ülkelerde iyi vatandaş yetiştirmek için bir araç, bazılarında ise küresel konulara yönelik tutum geliştirmede bir araç olarak algılanır. Coğrafya dersleri birçok ülkede özellikle bazı konulara odaklanmıştır. Örneğin bazı ülkelerde ağırlıklı olarak o ülkenin coğrafyası öğretilirken yine bazılarında daha çok Dünya, ülke ve bölgeler coğrafyası konuları ön plana çıkmaktadır. Ülkelerin coğrafyadan beklentileri müfredatlarının da şekillenmesine yol açmıştır denilebilir. Bu çalışma ile ülkemizin kuzeydoğu kara komşularından birisi olan Gürcistan'da genel hatlarıyla eğitim sistemi ve özelde ise coğrafya öğretiminin yapısı ele alınmıştır. Eski bir SSCB üyesi olması ve sonrasında bağımsız bir devlet statüsüne kavuşması ve bir bütün olarak bunların eğitim sistemi ve coğrafya öğretimine yansımaları bu çalışma ile ortaya konulmuştur.

A. Araştırmanın Amacı

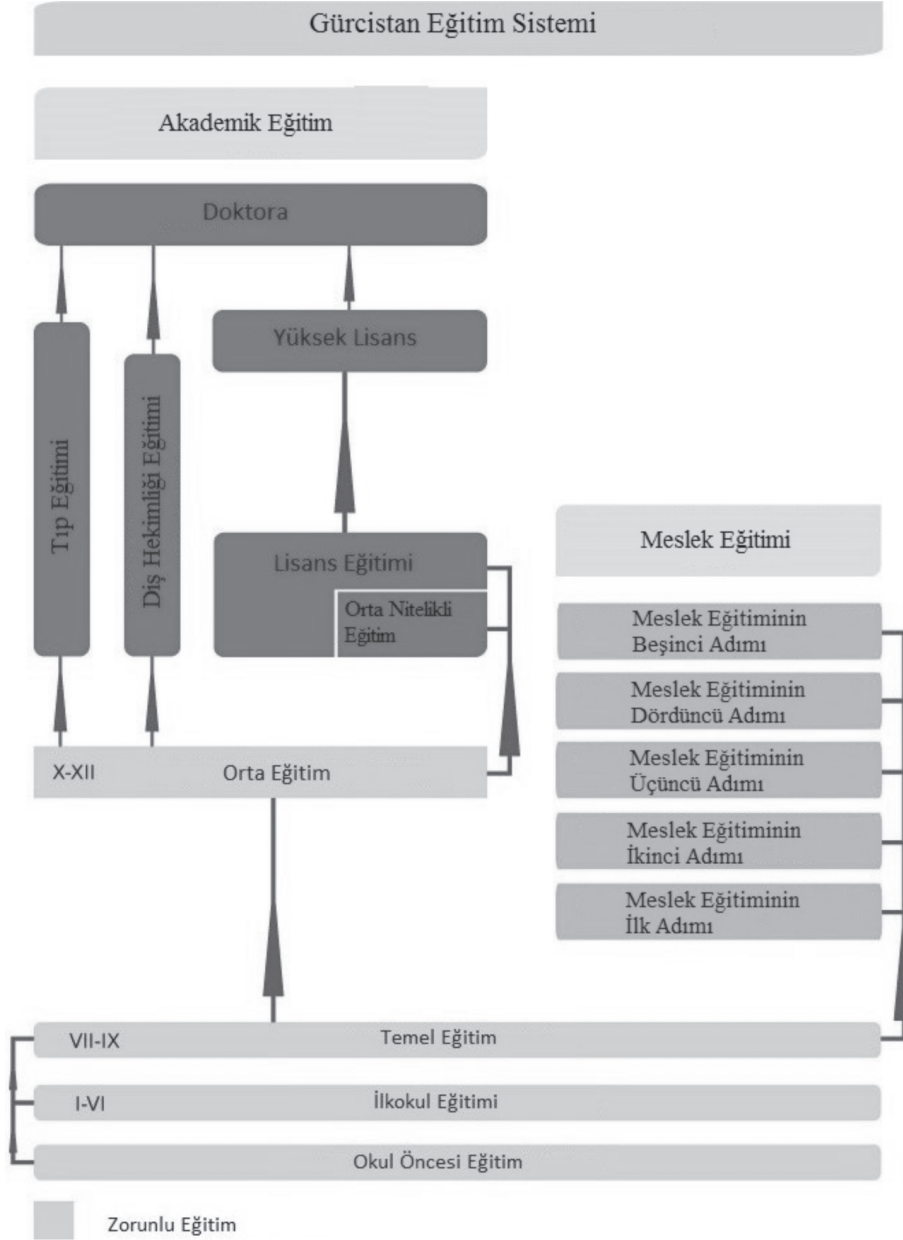
Farklı devletlerin eğitim sistemlerinin incelenmesi ve buralardaki derslerin öğretim programları, ders kitapları, yöntemler ve diğer bazı yönlerinin karşılaştırılması akademik alanda yaygın olarak yapılmakta ve bunlar sayesinde eğitim alanında dünyadaki yenilikler, benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmaktadır. Bilindiği üzere dünyada bazı devletler siyasal, ekonomik ve kültürel birlikler kurarak daha da yakınlaşmaya çalışmaktadır. Bu yakınlaşmalar ile ortak bir sinerji oluşturmaya çalıştıkları bilinen bir gerçektir. Bu ortaklığın en dikkat çekici yanlarından birisi de eğitim alanındaki yakınlaşmalardır. Avrupa Birliği ülkelerinin ortak müfredat çalışma ve çabaları buna örnek verilebilir. Çünkü eğitim ve bunun uygulandığı dersler sayesinde ortak hedeflere odaklanma ve bunlara ulaşma elbette daha hızlı olacaktır. Bu çalışmamızda komşularımızdan birisi olan Gürcistan'ın genel eğitim yapısı ve ayrıntıda ise coğrafya öğretimini tanıtmayı amaçlamaktayız. Bu sa- yede son yıllarda ülkemiz ile Gürcistan arasındaki hızlı yakınlaşma ve kurulan iyi ilişkilerin eğitim alanındaki benzerlik ve farklılıklar ile de desteklenebileceği düşünülmektedir. NATO ve AB üyeliğinin konuşulduğu şu günlerde Gürcistan'ın eğitim yapısı ve özelde ise coğrafya öğretimi ile buna karşı durumu betimlemek çalışmanın hedeflerinden bir diğeridir. Eğitim yapısındaki Sovyet Dönemi izleri, bağımsızlık sonrası eğitim alanında yapılan reformlar, coğrafya öğretiminin reformlar öncesi ve sonrasındaki değişim ve dönüşümü bu çalışmada ortaya konulmuştur.

B. Yöntem

Bu araştırmada esas olarak nitel araştırma deseni kullanılmıştır. “*Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir*” (Yıldırım, Şimşek, 2000:39). Bu çalışmanın verileri yukarıda sözü edilen nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan doküman analizi yöntemi ile elde edilmiştir. Bu doğrultuda Gürcistan'ın eğitim sistemi için ülkenin Sovyet Dönemi ve sonrasındaki eğitim yapısı ilgili literatür değerlendirilmiştir. Gürcistan'da coğrafya öğretimi ise ülkedeki coğrafya öğretim programının analiz edilmesi ile ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Bilindiği üzere betimsel analizde, “*elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir*” (Yıldırım, Şimşek, 2000:224).

II. Gürcistan'ın Eğitim Sistemi

Gürcistan eğitim sisteminde 2005 yılından itibaren köklü değişimler yapıldı. Bu tarihten önce ülkenin eğitim sisteminde Sovyet Döneminin belirgin izleri söz konusudur. Bu reformlardan sonra Gürcistan eğitimi yeniden canlanmıştır. Gürcistan'da eğitim sistemi Sovyetler Birliğinden ayrılma ve bağımsızlığın elde edilmesinden sonra çok önemli gelişmeler kaydetmiştir. Gürcistan 2004-2005 yıllarında eğitim sisteminde değişiklikler yaparak daima eğitim kalitesini yükseltme çabasındadır (Şekil 1). Gürcistan'da eğitim açık, dinamik ve yenilikçi bir yapıya sahiptir (Nodar, Gavin, 2014).

Şekil 1. Gürcistan'da Eğitim Sistemi

Kaynak: Gürcistan'ın Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı (www.mes.gov.ge/17.02.2016)

A. Gürcistan Eğitim Sisteminin Tarihi

Gürcistan'da eğitimin tarihinin Sovyetler Birliğinden de önce Çarlık Rusya'sına dayandığını vurgulamamızın yararlı olacağını düşünmekteyiz. Gürcistan'da ilk olarak esaslı eğitim faaliyeti "Gori Müallimler Seminaryası" ile başlamıştır. Gori Seminaryası veya Gori Müallimler Seminaryası'nın esas amacı yerli Kafkas halkları için "ibtidai mekteb müallimi" (İlkokul öğretmeni) hazırlayan orta pedagoji eğitim merkezi olarak 1876 yılında Konstantin Dmitriyeviç Uşinski'nin projesi esasında Gori şehrinde açılmıştır. Gori Seminaryasının'da devlet adına eğitim gören öğrencilerden başka, şehir ve köy teşkilatlarının burslu öğrencileri ve kendi imkanları ile okuyanlar da vardı. Gori Seminaryası'nda coğrafya, tarih, hesap, geometri, tabiat, ana dili (Rus, Azerbaycan Türkçesi, Gürcüce ve Ermenice), pedagoji, psikoloji, resim, musiki, nağme ve tıp gibi derslerin eğitim-öğretimi gerçekleştiriliyordu. Eğitim sürecinin düzenlenmesi ve Uşinski'nin ideallerinin yayılması ile birlikte Gori Seminaryası Rusya'nın öncül seminaryalarından biri haline gelmiştir (ACE, 1979).

Sovyetler döneminde Gürcistan ilmi açıdan çok önem taşımaktaydı. Bu bakımdan, "Gürcistan, Sovyet hâkimiyeti yıllarında tamamen Eğitilmişler Cumhuriyetine çevrilmiştir" (ACE, 1982, VI:133). 1918 yılında kurulan Tiflis Devlet Üniversitesi (TDU) halen Gürcistan'ın en büyük yükseköğretim kurumlarından biridir. 1930 yılından başlayarak Tiflis Devlet Üniversitesinin desteği ile birçok okullar açılmaya başlamıştır. 1941 yılında ise Gürcistan SSCB İlimler Akademisi kurulmuş ve bu akademide ilmin tüm istikametlerine yatırımlar yapılarak gelişmeler kaydedilmiştir (ACE, 1986, IX).

Sovyetler Birliği, Çarlık Rusya'sının çöküşünün (1917) ardından kurularak, eğitim-öğretimde birçok yenilikler ve düzenlemeler yapmıştır. Çarlık Rusya'sı devrinde kız öğrenciler eğitim-öğretimden uzakken, Sovyetler Birliği bu sorunları ortadan kaldırmıştır (Marie, 2011). Bu gibi eksikler SSCB'yi eğitimde birçok reformlar yapmaya zorunlu kılmıştır. Bilindiği üzere 1991'de SSCB dağılarak birliğe üye ülkeler özgürlüklerine kavuşmuşlardır. Gürcistan da bu ülkelerden biri idi, 1991 sonrası birçok birlikten ayrılan ülke gibi Gürcistan eğitimi için de geçici bir karanlık dönem yaşanmıştır. Çünkü bu dönemde (1991-2005) ülkede birçok alanda eğitim-öğretim, sağlık, ekonomi, turizm, ulaşım vd. durgunluk dönemi veya çok az gelişmelerin kaydedildiği dönem olarak bilinmektedir. Sadece eğitim alanında değil ülkenin diğer sektörlerinde de hissedilen geçici durgunluk dönemi zaman içinde batı yönlü reformlar ile sonlanmaya başlamıştır. Eğitim sektörü de bu yenilenme sürecinden nasibini almıştır.

B. 2005 Eğitim Reformları

Ülkelerin gelişmesi veya kalkınması için eğitim sisteminin geliştirilmesi ve çağa uygun hale getirilmesi o ülkenin önceliklerinden birisidir. Gürcistan'da eğitimin kalitesini yükseltmek için yapılan eğitim reformları, Gürcistan eğitim sisteminde köklü değişimlere yol açmıştır. Gürcistan da birçok ülke gibi iyi eğitimli ve gelecek kuşakların iyi

yetiştirilmesi için eğitime çok önem vermektedir. Bazı handikapları olsa da Gürcistan eğitim alanında Sovyet Döneminden belirgin bir miras ve birikim elde etmiştir. Bu miras öncelikle son derece yüksek okuryazarlık oranı ile bir avantaj olarak kendini göstermiştir. Bu sayede eğitimdeki reformların hedefindeki insan topluluğu yenilikleri daha kolay kavramış ve özümsemiştir.

Gürcistan eğitim sisteminde yapılan gelişmelere bakacak olursak 2005 yılından itibaren Gürcistan'ın Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı (MES) tarafından 50'den fazla yenilik gerçekleştirilmiştir. Bu tarih ile birlikte özellikle Gürcistan eğitim sisteminde olan eksikler tespit edilmiş ve bu eksiklikleri düzenlemek için eğitimde köklü reformlar ve yenilikler yapılması yoluna gidilmiştir (MES, 2012).

Gürcistan'da ilk eğitim reformu 2005 yılında Lizbon sözleşmesiyle *Bologna Sürecine* katılmasıyla başlamıştır. Bologna sürecine katılmakla Gürcistan'da Avrupa standartlarına uyumlu olarak üniversiteler, yüksekokullar, meslek okulları ve yüksek eğitim enstitüleri tarafından verilen diplomalar Avrupa ve ABD tarafından tanınmaya başlamıştır (MES, 2012)

2005 yılından başlayarak Gürcistan'da etnik azınlıkların devlet dilini öğrenmeleri için 500 Gürcü dili öğretmeni Samtskhe-Javakheti, Kakheti ve Kvemo Kartli bölgelerine gönderilmiştir. Bunun ardından bu bölgelerde 230'dan fazla "Gürcü Dili Evi" açılmıştır (www.mes.gov.ge).

2014 yılından itibaren öğretmenlerin sertifikasyon süreci başlamıştır. Bu süreç devlet okullarında çalışan bütün öğretmenler için zorunlu kılınmıştır. Bu süreçte öğretmenleri *uygulayıcı (praktikant)* öğretmen, *başöğretmen*, *yönetici* ve *mentor öğretmen* olarak kategorilere ayırıp statülerine göre maaşlarında artışlar yapılmaktadır (MES, 2012).

Bu gibi yeniliklerle birlikte öğrencilerin eğitim durumunu yükseltmek için 2011 yılından başlanılarak öğrencilere yönelik olimpiyatlar, bilgi yarışmaları, çeşitli projeler, yüksek notlar alan öğrencilere madalyalar (altın, gümüş ve bronz) ve bilgisayar, tablet gibi çeşitli ödül uygulamaları yapılmıştır (MES, 2012).

Bilindiği gibi Gürcistan'da Gürcüler nüfusun çoğunluğunu teşkil etmekle birlikte önemli miktarda azınlık statüsünde etnik gruplar da yaşamaktadır. Bunlar Azerbaycan Türkleri, Ermeniler ve Ruslardır. Azınlıkların Gürcü dilini iyi öğrenmeleri gayesiyle üniversite eğitiminin ilk yılında Gürcü dilinde 1 yıl hazırlık görmeleri son yıllarda zorunlu kılınmıştır. Azınlıkların yoğun yaşadığı yerlerde kendi dilleri ile eğitim görmeleri, daha sonraki yaşamlarında Gürcistan'da iş edinme ve buraya entegre olmada engel oluşturmaktadır. Bu nedenle, ülkedeki ulusal ortak sınavlarda, kendi dilleri ile eğitim gören azınlıkların fazla başarı sağlayamadıkları görülmüştür. Milli azınlıklar olarak tanımlanan grupların Gürcistan eğitim sistemi aracılığıyla Gürcistan toplumuna katılımları hedeflenmektedir. Çok etnikli devletler genel olarak bu gibi durumlarda sorunlar yaşasalar da Gürcistan'ın eski Cumhurbaşkanı M. Saakaşvili "Çok ulusluluk Gürcistan'ın zayıf yönü değil, aksine büyük ölçüde zenginliği ve güçlülüğü demektir" ifadesini kullanmıştır (ci-

vil.ge). Bu açıklamalardan sonraki süreçler hatırlandığında Rusya'nın Gürcistan'a özellikle etnik temelli ayrışma müdahalesinde bulunduğu ve maalesef bunu Güney Osetya ve Abhazya'da başardığı görülmektedir. Gürcistan Ermenilerinin ayrılma iddiaları da dik-kate alındığında Gürcistan'da anadil ile eğitimin bazı sorunlara neden olma olasılığının yüksek olduğu düşünülmektedir.

C. Okul Sistemi ve Yapısı

2009-2010 yılından itibaren Gürcistan okullarında ders süresi 1 yıl daha artırılarak 12 yıllık öğretim uygulanmaya başlamıştır. Bu uygulamadan önce 11 yıl olan okullar bundan sonra 12 yıllık olarak devam etmektedir. Ancak bu sürenin 9 yılı zorunlu eğitim sürecini oluşturur. Üniversitelerde ise milli azınlıklar için 1+4 uygulamasına başlanmıştır. Gürcü dilini iyi bilmeyen azınlıklar bir yıl zorunlu olarak dil hazırlığına tabi tutulmaktadırlar.

Gürcistan'da okullardaki toplam öğrenci sayısı 2014-2015 ders yılı verilerine göre 553,994 öğrenciden oluşmaktadır. Bu sayının 53649'nu özel okullarda okuyan öğrenciler oluştururken geri kalanının tamamını devlet okulları oluşturmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Toplam öğrenci sayısının sınıflara göre dağılımı

Yıllar	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
1-6 Sınıf	326597	322249	311027	301906	289137	285539	287245	287282	285329	288541
7-9 Sınıf	200488	185750	173655	169148	166586	161254	151508	145973	141416	139464
10-12 Sınıf	107639	127989	129984	172245	168803	148601	129733	126160	126271	125986
Toplam	634724	635988	614666	643299	624526	595394	568486	559415	553016	553994

Kaynak: www.geostat.ge (15.11.2015)

Gürcistan'da 2014/2015 yılı verilerine göre 2331 eğitim kurumu mevcuttur. Bunların 2085'i devlet okulları ve 246'sı ise özel okullardan oluşmaktadır. 2005 yılına kadar devlet okullarında 14 akşam okulu faaliyet göstermekte idi. Ancak 2005'ten sonra hepsi kapatılmıştır.

1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim Gürcistan'da önemli sorunlardan biridir. Okul öncesi öğrenci yetiştirmek, okul için ve öğrencilerin hazır bulunurluk düzeyini arttırmak için çok gerekli bir husustur. Yapılan birçok müdahalelere rağmen halen net bir kaliteli okul öncesi eğitimi sağlanamamıştır. 2014 yılından itibaren Eğitim ve Bilim Bakanlığı (MES) okul öncesi eğitim politikası üzerine daha sıkı çalışmaya başlamıştır. Yeni okul öncesi mevzuatı hazırlanarak, ulusal bir müfredat geliştirilmiştir ve nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi için çabalar arttırılmıştır.

Eğitim ve Bilim Bakanlığı (MES) ve Emek, Sağlık ve Sosyal İşler Bakanlığı (MOH), Bölgesel Kalkınma Bakanlığının (MRİD) ortaklaşa bir projesi olarak 2016 yılından itibaren aşamalı şekilde uygulanarak Gürcistan'da okul öncesi eğitim sistemi tam olarak uygulanacaktır. Böylelikle bu sorunun çözüleceği umut edilmektedir (MES'in Strateji Gelişim Programı).

2. İlkokul Eğitimi

Birinci sınıftan 6. Sınıfın sonuna kadar olan ilkokul eğitiminde, 2011 yılında yapılan düzenlemelere göre yeni bazı kararlar alınmıştır. Bu kararlardan birisi velilerin isteğine bırakılmak şartıyla öğrencileri ilkokula 5 yaşında gönderebilme seçeneği verilmiştir. 2011 yılından itibaren Cumhurbaşkanın katkılarıyla 1. sınıf öğrencilerine *netbook* bilgisayar hediye edilmektedir. Bu *netbook* bilgisayarlarla ilkokul öğrencilerinin daha iyi öğrenmeleri hedeflenerek çeşitli oyunlarla öğrenmeyi sağlayacak programlar yüklenmiştir ve bunlar öğrenciler için ilgi çekici ve eğlenceli olmuştur. Uluslararası değerlendirme sonuçlarına göre, 2011 yılından itibaren tüm ilkokul öğrencilerine verilen bu *netbook*ların öğrencilerin motivasyonun artması ve öğrenmede ilgi çekiciliği arttırdığını ortaya koymuştur (MES, 2012).

3. Temel Eğitim

Yedinci sınıftan dokuzuncu sınıfa kadar olan 3 yıllık süreci kapsar. Temel eğitime ilaveten bu 3 yıllık dönem (7-8-9) zorunlu eğitim dönemi olarak kabul edilmiştir. Öğrenciler zorunlu olan temel eğitimi tamamladıktan sonra meslek eğitimine yönelebilmektedirler. Temel eğitim ile birlikte öğrenciler 9 yıllık zorunlu eğitim sürecini de tamamlamış olurlar.

4. Orta Eğitim

Gürcistan'da Orta eğitim 3 yıllık süreyi kapsamakta olup 10-12 sınıfları arasındadır. Bu aşamada öğrencileri esas olarak üniversite hazırlıklarına başlamaktadırlar.

Lise diploması almak için bütün 12. sınıf öğrencileri sınava tabi tutulmaktadır. Bu sınavlar Gürcü dili ve edebiyatı, yabancı dil, coğrafya, tarih, matematik, fizik, kimya ve biyoloji dersleri olarak kesinleşmiş ve her yıl periyodik olarak yapılmaktadır. Lise diploması almak isteyen bütün öğrenciler bu sınavları geçmek zorundadırlar (MES, 2012).

D. Öğretmenlerin Profesyonel Kariyerinin Geliştirilmesi ve Standartların Yükseltilmesi

Gürcistan 2008 yılından itibaren öğretmenler için kariyer basamakları oluşturmuştur. Bunlar 4 basamaktan oluşmaktadır. 2015-2016 eğitim öğretim yılından itibaren bütün öğretmenleri gruplara ayırarak aşamalı bir şekilde öğretmenlere statülerine göre sertifikalar verilmeye başlanmıştır. Her statü içerisinde yapılması gereken uygulamalar ve biriktirilmesi gereken kredi puanlar mevcuttur. Dört aşamadan ibaret bu statüler sırasıyla aşağıda verilmiştir:

1. Uygulayıcı Öğretmen

Bu statü, ilk aşamada tüm öğretmenlere verilmektedir. Daha sonra başöğretmen statüsüne geçinceye kadar 19 kredi puanını en fazla 4 yıl içinde biriktirmeli ve 3 yıl içinde alan sınavından başarılı olma zorunluluğu taşımaktadır.

Uygulayıcı öğretmenin yerine getirmesi zorunlu süreçler;

- Kendi-kendini değerlendirme anketi doldurmalı
- Mesleki gelişimi için ferdi iş planı hazırlamalı
- Alan sınavında başarılı olmalı
- Mesleki yeterlilikler için mesleki gelişim kurslarını geçmeli
- Öğretmenin değerlendirilmesi grubu tarafından dersin izlenmesi ve başarılı bulunmalı

2. Baş Öğretmen

Başöğretmen konumunu elde etmek için yine toplam 19 kredi puanı gerekmektedir. Ancak başöğretmenin uygulayıcı öğretmenden farklı olarak seçim şansı vardır Başöğretmenin bu seçim şansı, her 4 yıllık konumların belli kredi puanlarını önceden toplayabilmektir. Başöğretmen kendi kariyerini iyileştirmek için bir takım mesleki faaliyetler göstermeli, seminerlere katılmalı ve deneyimini arttırmalıdır. Başöğretmen eğer 19 kredi puanını erken toplarsa 4 yıl sürenin bitmesini beklemesine gerek kalmamaktadır (<http://tpdc.gov.ge/27.03.2016>).

Başöğretmenin yerine getirmesi zorunlu süreçler;

- Kendi-kendini değerlendirme anketi doldurmalı
- Mesleki gelişimi için ferdi iş planı hazırlamalı
- Öğretmenin değerlendirilmesi grubu tarafından dersin izlenmesi
- Ders dışı etkinlikler yapılması
- İlave faaliyetlerin yapılması

3. Yönetici Öğretmen

Yönetici öğretmen konumu için 5 yıllık sürenin dolması gerekmektedir. Bu süre yetersiz olursa ilave 1 yıl daha verilebilmektedir. Uygulayıcı ve Başöğretmene göre Uygulayıcı öğretmenin toplam 25 kredi puanı toplaması gerekmektedir.

Yönetici öğretmenin aktiflikleri;

- Kendi-kendini değerlendirme anketi doldurmalı
- Mesleki gelişimi için ferdi iş planı hazırlamalı
- Model dersler işlemeli
- Kendi okulunun ihtiyaçlarını araştırmalı

- Ders kaynaklarını veya materyalleri hazırlamalı
- İlave işleri gerçekleştirmelidirler

4. Akıl Hocası

Mentor (Akıl hocası) öğretmen konumu 30 kredi puanının toplanmasını gerekli kılmakla birlikte 5 yıllık sürenin dolmasını zorunlu kılmaktadır. Bu 30 kredi puanının 15 kredi puanı iş veya ders aktifliklerine verilmekte ve geri kalan 15 kredi puanı ise öğretmenlerin yapacağı ilave seminerler ve kurslar ile değerlendirilmektedir.

Akıl hocasının yerine getirmesi zorunlu süreçler;

- Kendi-kendini değerlendirme anketi doldurmalı
- Mesleki gelişimi için ferdi iş planı hazırlamalı
- Model dersler işlemeli
- Kendi okulunun ihtiyaçlarını araştırmalı ve onun esasında mesleki gelişimin ilerlemesi için seminerlerden geçmeli
- Ders kaynaklarını veya materyalleri hazırlamalı
- Öğretmenlere ve öğrencilere danışmanlıklar yapmalı
- İlave işleri gerçekleştirmelidirler

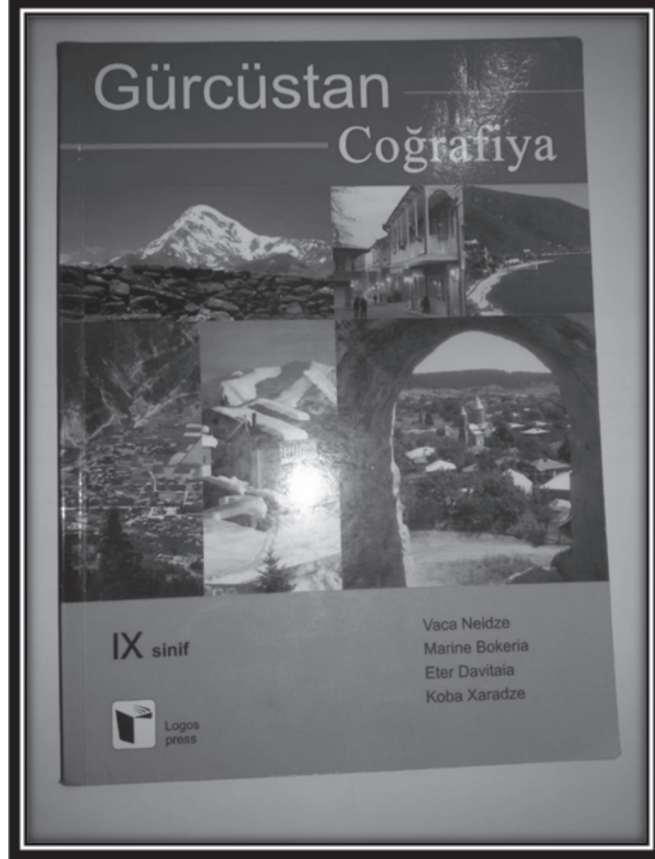
Yukardaki tüm konuların değerlendirilmesi için öğretmenlerin içinden seçilmiş özel değerlendirici veya puanlar veren öğretmenler seçilmektedir (Maya, Sofiko, Manana, İrina, 2015).

III. Gürcistan'da Coğrafya Öğretimi

Gürcistan okullarında coğrafya derslerine büyük önem verilmektedir. Gürcistan'da okullar on iki yıllık olup, birinci sınıftan on ikinci sınıfa kadar, coğrafya veya coğrafya konulu dersler işlenmektedir. Bu dersler, birinci sınıftan altıncı sınıfa kadar "*Tabiat*", yedinci ve sekizinci sınıfta "*Coğrafya*", dokuzuncu sınıfta "*Gürcistan Coğrafyası*", onuncu sınıfta "*Coğrafya, Coğrafyaya Giriş ve Coğrafi Tetkikatlar*", on birinci sınıfta "*Dünya Coğrafyası*" ve on ikinci sınıfta ise "*Global Problemler Coğrafyası*" adları altında müfredat programlarına dâhil edilmiştir.

Bütün okullardaki ders kitapları 2011 yılında yeni standartlara uygun olarak geliştirilmiş ve bu kitapların 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren 5 yıllık dönem için değişiklik yapılmadan okutulmasına karar verilmiştir. 1. Sınıftan 12. Sınıfa kadar bütün ders kitapları MEB (MES) tarafından ücretsiz olarak temin edilmektedir (MES, 2012).

Aşağıda örnek olarak 9. Sınıf coğrafya kitabının (*Gürcistan Coğrafyası*) içindekiler kısmı incelenerek sunulmuştur. İçindekiler kısmı Gürcüceden, Azerbaycan Türkçesine çevrilmiş olan müfredat programından alınmıştır. Azerbaycan Türkçesiyle tercüme olunan kitaplar, Türklerin yoğun yaşadığı Gürcistan'ın Kvemo Kartli bölgesindeki Türk dilli okullarda okutulmaktadır.

Şekil 2. 9. Sınıf Coğrafya ders kitabı kapağı (Logos Press, Tbilisi/Georgia)

9. Sınıf coğrafya kitabı “Gürcistan Coğrafyası”

1. Ünite (Başlık): Gürcistan devleti

1. Gürcistan arazisi: Arazi yapısı, büyüklüğü,
2. Gürcistan coğrafyasının öğretiminin tarihçesi
3. Gürcistan toponomisi
4. Gürcistan'ın sınırları ve coğrafi yerleşme şekilleri
5. Gürcistan'da yerleşme türleri
6. Gürcistan devletinin kuruluşu ve idari coğrafyası

2. Ünite (Başlık): Gürcistan'ın doğal ortamı

7. Relief şekilleri
8. İklim
9. Hidrografik şebeke
10. Toprak-bitki örtüsü
11. Doğal ve beşeri peyzajlar

3. Ünite (Başlık): Doğal kaynaklar ve onların kullanımı

12. Toprak kaynaklar
13. Mineral kaynaklar
14. İklim kaynakları
15. Su kaynakları
16. Biyolojik kaynaklar

4. Ünite (Başlık). Gürcistan'ın nüfusu

Konu 4.1. Nüfusun sayılması ve yapısı

17. Nüfus dinamiği
18. Nüfusun tabii seyri
19. Nüfusun cins-yaş yapısı
20. Nüfusun etnik ve dini oluşumu
21. Nüfusun sosyal ve siyasi yapısı
22. Demografik problemleri

Konu 4.2. Göç (Migrasiya)

23. Gürcistan'ın göç süreçleri
24. Göç coğrafyası

5. Ünite (Başlık): Gürcistan'da göç ve şehirleşme

Konu 5.1. Göç hareketi

25. Nüfusun arazi üzerine yerleşmesi ve sıklığı
26. Köy yerleşmeleri

Konu 5.2. Şehirleşme

27. Kent yaşayış mntıkaları
28. Gürcistan'da şehirleşme
29. Tbilisi-Gürcistan'ın başkenti (*paytahtı*)

6. Ünite (Başlık). Milli ziraatın verimli arazileri

30. Gürcistan'ın milli ziraatı
31. Isı enerjisi sanayisi-Gürcistan'ın iktisadi inkişafının esası
32. Gürcistan'da tarım sanayisi
33. Üzümcülük ve şarapçılık
34. Gürcistan'da sanayinin inkişafı
35. Gürcistan'da sanayinin dağılımı
36. Gürcistan'da sanayinin geleneksel alanları
37. Gürcistan'ın iletişim vasıtaları
38. Ulaştırma ve ana ulaşım güzergâhları
39. Hizmet alanları
40. Dış ticaret
41. Doğal zenginlikleri
42. Turizm

7. Ünite (Başlık). Etraf muhitin muhafazası

43. Gürcistan'da tabii felaketler
44. Gürcistan'ın coğrafi muhitinin gelişimi
45. Gürcistan'da arazi kullanımı
46. Tabiatın muhafaza olunmuş abideleri

8. Ünite (Başlık). Gürcistan medeniyetinin coğrafyası

47. Gürcistan tarihinin ve medeniyetinin çekicilikleri
48. Gürcistan'ın tarihi-medeni çekiciliklerinin muhafazası
49. Mimari abideleri
50. Halk ananeleri
51. Halk bayramları
52. Halk oyunları ve spor

9. Ünite (Başlık). Gürcistan'ın bölgesel (regional) coğrafyası

53. İlçe (*Rayon*) statüsü kazandırmanın çeşitleri, *Kaheti* ve *Acaristan* bölgelerinin coğrafi özellikleri
54. Rengârenk Gürcistan: Bölgesel özellikler

10. Ünite (Başlık). Gürcistan dünya haritasında

55. Gürcistan'ın uluslararası ilişkileri
56. Gürcistan'ın milli hassasiyetleri, savunması ve dünyadaki yeri.

IV. Sonuç

Gürcistan eğitim sisteminde 2005'ten bu yana köklü değişiklikler yapılmıştır. Yenilikler büyük ölçüde Sovyet döneminden kalma eğitim sisteminin revize edilmesi şeklindedir. Eğitim sistemindeki yenilik ve değişimler Gürcistan'ın bir devlet olarak dünyadaki pozisyonu ve uluslararası duruşu ile paralellik sergilemiştir. Örneğin Gürcistan Yükseköğretiminde Avrupa Birliği ülkelerindeki gibi Bologna süreci başlatılmış ve üniversiteler akredite olmaktadır. Eğitimde teknoloji kullanımı, öğretmen yetiştirme sistemleri, kariyer basamakları uygulamaları genel olarak eğitimde batılılaşma göstergeleri olarak kabul edilebilir. Eğitim reformlarının sonuçları kısa süreçlerde geri dönüşler vermediği gibi bu süreçler sabırla beklenmesi gereken dönemlerden oluşur. Bu yüzden Gürcistan'daki yeniliklerin neleri değiştireceğini zaman gösterecektir. Ancak Gürcistan eğitim sisteminin modernleşme süreci yaşadığı, yönünü batıya özellikle de Avrupa ülkelerine çevirdiği, köklü bağlantılarının olduğu Rus sisteminin olumlu miraslarını alarak, demode sistemlerinden kurtulmaya çalıştığı, son yıllardaki politikalarından anlaşılmaktadır.

Gürcistan'da genel anlamda öğretmen veya coğrafya öğretmeni yetiştirme konusunda birçok eksiklikler vardır. Bu eksiklikler, neredeyse tüm öğretim programlarında olmakla beraber ülkede her alanda kadro eksikliğinin olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra (1991) bu yönde fazla önlem alınıp çalışma yapılmamasından kaynaklanmaktadır.

Gürcistan'da coğrafya dersleri 1. sınıftan 12. sınıfa kadar farklı isimlerle okutulmaktadır. Bu dersler, birinci sınıftan altıncı sınıfa kadar "Tabiat", yedinci ve sekizinci sınıfta "Coğrafya", dokuzuncu sınıfta "Gürcistan Coğrafyası", onuncu sınıfta "Coğrafya, Coğrafyaya Giriş ve Coğrafi Tetkikatlar", on birinci sınıfta "Dünya Coğrafyası" ve on ikinci sınıfta ise "Global Problemler Coğrafyası" adlı dersler ile işlenmektedir.

Kaynaklar

- ACE. (1979). АЗƏРБАЈЧАН СОВЕТ ЕНСИКЛОПЕДИЈАСЫ. БАКЫ: III. ЧИЛД. (ASE. (1979). Azerbaijan Sovyet Ansiklopedisi. Bakü:III. Cilt.)
- ACE. (1982). АЗƏРБАЈЧАН СОВЕТ ЕНСИКЛОПЕДИЈАСЫ. БАКЫ: VI. ЧИЛД. (ASE. (1982). Azerbaijan Sovyet Ansiklopedisi. Bakü:VI. Cilt.)
- ACE. (1986). АЗƏРБАЈЧАН СОВЕТ ЕНСИКЛОПЕДИЈАСЫ. БАКЫ: IX. ЧИЛД. (ASE. (1986). Azerbaijan Sovyet Ansiklopedisi. Bakü:IX. Cilt.)
- Coşkun, S. (2011). Yapılandırmacı Paradigma ve Coğrafya. Mücahit Coşkun (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya, Yapılandırmacı Coğrafya Öğretimi* (s.13-27). Bursa: MKM Yayıncılık
- İncekara, S. (2006). *Kanada'da genel eğitim sistemi ve coğrafya öğretimi*. İstanbul: Çantay Yayınevi.

- Marie, C. A. (2011). *Policy and Practice: Russian and Soviet Education during Times of Social and Political Change*. [Elektronik Sürüm] Boston: Boston College University Libraries.
- Maya, İ., Sofiko, L., Manana R. ve İrina, S. (2015). *Öğretmenlik faaliyetinin başlanması, mesleki gelişim ve kariyer gelişimi kitabı*, cilt 1. Tiflis: "Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Milli Merkezi".
- Ministry of Education And Science of Georgia (MES). (2012). *Facts to Know about Georgian Education System*. Tbilisi: www.mes.gov.ge 24.01.2016 tarihinde alınmıştır.
- Nodar, T. and Gavin, S. (2014). "Zero-tolerance schooling: education policy, crime and democracy in post-Soviet. Georgia" [Elektronik Sürüm]. *POST-SOVIET AFFAIRS* Volume:30 (Issue:5) September. 416-440.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- www.geostat.ge 15.11.2015 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.mes.gov.ge/content.php?id=131&lang=geo> 08.01.2016 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=20170> 11.02.2016 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.mes.gov.ge/> 17.02.2016 tarihinde alınmıştır.
- <http://tpdc.gov.ge/> 27.03.2016 tarihinde alınmıştır.

